

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA M. KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [*M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA*] SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 27. novembrī¹

Lieta C-545/17

Mariusz Pawlak

pret

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

(*Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstība un pakalpojumu kvalitātes uzlabošana – Procesuālo dokumentu nosūtīšana civilprocesā – Dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar ko procesuālās sekas ir paredzētas tikai tad, ja sūtījumi ir nodoti izraudzītā operatora pasta nodaļā

1. Strīdā iesaistītajiem lietas dalībniekiem savi raksti parasti ir jāiesniedz tiesā noteiktā termiņā, kura neievērošana izraisa novēlošanos. Iesniedzamajam dokumentam ir jānonāk tieši tiesas mītnes vietā vēlākais termiņa pēdējā dienā, lai arī dažas dalībvalstis pieļauj, ka tā nodošanai pasta nodaļā – iesniegšanas datuma ziņā – ir tāda pati iedarbība kā nogādāšanai minētajā tiesā.
2. Parasti šādi nosūtīto procesuālo dokumentu pieņemamības nosacījums ir tas, ka uz tiem ir skaidri norādīts datums, kurā tie tika nodoti pasta nodaļā. Tādēļ dažās valstu tiesību sistēmās tiek prasīts tos nosūtīt ar ierakstītu pasta sūtījumu, kas ir viena no universālajām pakalpojumā ietilpstošajām darbībām.
3. Strīdā, saistībā ar kuru ir radies šis prejudiciālais jautājums, Polijas tiesa nepieņēma pa pastu nosūtītu apelācijas sūdzību novēlošanās dēļ. Sakarā ar šo faktu būtībā tiek diskutēts par to, vai valsts procesuālā norma, uz kuru balstījās tiesa, ir saderīga ar Direktīvu 97/67/EK² un kādai ir jābūt šīs direktīvas interpretācijai.

¹ Oriģinālvaloda – spāņu.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV 1998, L 15, 14. lpp.). Tā ir grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/6/EK (2008. gada 20. februāris) (OV 2008, L 52, 3. lpp.).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 97/67

4. Atbilstoši šīs direktīvas 20. apsvērumam:

“Tā kā sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības nolūkos dalībvalstīm var būt likumīga interese piešķirt vienam vai vairākiem pašu izraudzītiem uzņēmumiem tiesību izvietot uz valsts automaģistrālēm pastkastītes, kas paredzētas pasta sūtījumu savākšanai; tā kā tajos pašos nolūkos tām ir tiesības izraudzīties uzņēmumu vai uzņēmumus, kuri atbild par pastmarku izlaidi, norādot izcelsmes valsti, un uzņēmumus, kuri atbild par ierakstīto sūtījumu piegādes pakalpojumiem, ko saskaņā ar dalībvalsts likumdošanas aktiem izmanto tiesas vai administratīvās procedūrās [..].”

5. Tās 7. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nepiešķir un nepatur spēkā ekskluzīvas vai īpašas tiesības ieviest vai sniegt pasta pakalpojumus. Vispārējā [universālā] pakalpojuma nodrošināšanu dalībvalstis var finansēt atbilstīgi vienai vai vairākām 2., 3. un 4. punktā paredzētajām iespējām vai citiem līdzekļiem, kas ir saderīgi ar Līgumu.

2. Dalībvalstis var nodrošināt vispārējā [universālā] pakalpojuma sniegšanu, izmantojot iepirkuma procedūras saskaņā ar spēkā esošajiem publiskā iepirkuma noteikumiem, tostarp – kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru [3] – cenu aptauju vai sarunu procedūras, publicējot vai nublicējot paziņojumu par līgumu.”

6. Direktīvas 8. pantā ir noteikts:

“Noteikumi, kas izklāstīti 7. pantā, neskar dalībvalstu tiesības organizēt pastkastīšu izvietojumu uz valsts automaģistrālēm, pastmarku izlaidi un ierakstīto sūtījumu pasta pakalpojumus, ko saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem izmanto tiesas vai administratīvās procedūrās.”

2. Direktīva 2006/111/EK⁴

7. Saskaņā ar tās 2. pantu:

“Šajā direktīvā:

[..]

f) “ekskluzīvas tiesības” ir tiesības, ko dalībvalsts ar normatīvu vai administratīvu aktu ir piešķirusi vienam uzņēmumam, rezervējot tiesības sniegt kādu pakalpojumu vai veikt kādu darbību konkrētā ģeogrāfiskā apgabalā;

3 OV 2004, L 134, 114. lpp.

4 Komisijas Direktīva (2006. gada 16. novembris) par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību (OV 2006, L 318, 17. lpp.).

- g) “īpašas tiesības” ir tiesības, ko dalībvalsts ar normatīvu vai administratīvu aktu ir piešķirusi ierobežotam uzņēmumu skaitam un kas konkrētā ģeogrāfiskā apgabalā:
- i) ierobežo šo skaitu līdz diviem vai vairāk uzņēmumiem, kam ir atļauts sniegt kādu pakalpojumu vai veikt kādu darbību, neievērojot objektivitātes, proporcionalitātes un diskriminācijas aizlieguma kritērijus; vai
- [..]
- iii) piešķir kādam uzņēmumam vai uzņēmumiem, neievērojot šos kritērijus, juridiskas vai administratīvas priekšrocības, kas ievērojami iespaido kāda cita uzņēmuma iespējas sniegt to pašu pakalpojumu vai veikt to pašu darbību tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā būtībā līdzvērtīgos apstākļos.”

B. Polijas tiesības

8. *Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego* (Civilprocesa kodekss)⁵ 165. panta 2. punktā ir noteikts:

“Procesuālā dokumenta nodošana izraudzītā pasta operatora [Pasta likuma] izpratnē pasta nodaļā Polijā vai tāda operatora pasta nodaļā, kas sniedz universālo pasta pakalpojumu citā Savienības dalībvalstī, ir pielīdzināma tā iesniegšanai tiesā.”

9. Pasta likuma 3. panta 13. punktā ir noteikts, ka “izraudzītais operators” ir pasta operators, kuram ir “pienākums” sniegt universālo pakalpojumu. Savukārt pārējie operatori ir “tiesīgi” (bet tiem nav “pienākuma”) veikt pasta darbību pašu izvēlētajā sektorā.

10. Ar *Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej* (Elektronisko komunikāciju biroja priekšsēdētājs) 2015. gada 30. jūnija lēmumu *Poczta Polska S.A.* ir uz desmit gadiem izraudzītais operators, lai sniegtu universālo pasta pakalpojumu.

II. Tiesvedības rašanās fakti un prejudiciālie jautājumi

11. *Mariusz Pawlak*, kas strādā lauksaimniecībā, cieta nelaiemes gadījumā darbā, par ko viņš lūdza kompensāciju *Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego* (Lauksaimniecības sociālās apdrošināšanas fonds; turpmāk tekstā – “*KRUS*”). Nebūdams apmierināts ar saņemto atbildi, *M. Pawlak* par *KRUS* priekšsēdētāja lēmumu cēla prasību *Sąd Rejonowy w Poznań-Grundwald* (Poznaņas-Grundvaldes rajona tiesa, Polija), kas apmierināja prasītāja prasību.

12. *KRUS* priekšsēdētājs pārsūdzēja pirmās instances tiesas nolēmumu *Sąd Okręgowy w Poznaniu* (Poznaņas apgabaltiesa, Polija), bet šī tiesa apelācijas sūdzību atzina par nepieņemamu novēlošanās dēļ, jo minētā tiesa to saņēma 2016. gada 22. jūnijā, savukārt termiņš beidzās 20. jūnijā.

⁵ *Dz.U.* Nr. 43, 296. pozīcija, ar grozījumiem (2016. gada *Dz.U.*, 1822. pozīcija) (turpmāk tekstā – “*KPC*”). Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumu pašreizējā *KPC* 165. panta 2. punkta redakcija stājās spēkā 2013. gada 17. augustā atbilstoši *Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego* (2013. gada 13. jūnija Likums, ar ko groza *KPC* (2013. gada *Dz.U.*, 880. pozīcija) 1. panta 1. punktam. Atsaucē uz jēdzienu “izraudzītais operators” šajā tiesību normā tika ieviesta no 2013. gada 1. janvāra saskaņā ar *Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe* (2012. gada 23. novembra Pasta likums; 2012. gada *Dz.U.*, 1529. pozīcija; turpmāk tekstā – “Pasta likums”).

13. Apelācijas tiesas ieskatā, lai arī operatoram (*In Post S.A.*), kas nav izraudzītais operators, iesniegtā pasta sūtījuma zīmogos bija norādīts 2016. gada 20. jūnijs, kas ir pēdējā pārsūdzēšanas termiņa diena, šim apstāklim nebija nozīmes. *KPC* 165. panta 2. punktā par līdzvērtīgu procesuālā dokumenta iesniegšanai tiesā ir atzīta tā iesniegšana ar izraudzītā operatora starpniecību, tostarp ja tas ir nosūtīts ar vienkāršu pasta sūtījumu.

14. *KRUS* priekšsēdētājs par apelācijas tiesas lēmumu iesniedza kasācijas sūdzību *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija). Tas it īpaši apgalvoja, ka esot pārkāpts *KPC* 165. panta 2. punkts, uzskatot, ka viņš ir iesniedzis savu dokumentu noteiktajā termiņā, jo nodošana tāda operatora nodaļā, kas nav izraudzītais operators, ir derīga.

15. *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) *parastajā* palātas sastāvā konstatēja, ka tās judikatūra attiecībā uz *KPC* 165. panta 2. punktu nav nepārprotama un ka rodas šaubas it īpaši par tā saderību ar Savienības tiesībām. Tādējādi tā uzdeva tiesību jautājumu tās palātai *paplašinātajā* sastāvā, kura nolēma uzdot Tiesai trīs prejudiciālus jautājumus, kas tiks izklāstīti turpinājumā.

16. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir parādīta atšķirība starp divām pretējām nostājām attiecībā uz tiesiskajām sekām, ko rada procesuālā dokumenta iesniegšana tāda Polijas pasta operatora nodaļā, kas nav izraudzītais operators: a) vairākums uzskata – ja šādos apstākļos iesniegtu dokumentu tiesa saņem pēc tam, kad procesuālā dokumenta iesniegšanai paredzētais termiņš ir beidzies, tas ir iesniegts novēloti, un b) mazākums uzskata, ka dokumenta nodošanai Polijas pasta nodaļā noteiktajā termiņā ir tādas pašas tiesiskās sekas (proti, tā ir pielīdzināma iesniegšanai tiesā) gan tad, ja tas ir nodots izraudzītā operatora nodaļā, gan jebkura cita pasta operatora nodaļā.

17. Iesniedzējtiesa uzskata, ka:

- pirmajā judikatūras novirzienā nav ņemts vērā Savienības tiesību konteksts, interpretējot, ka Direktīvas 97/67 piemērošanas jomā neietilpst regulējums attiecībā uz *KPC* 165. panta 2. punktu⁶.
- turpretī otrais (mazākuma) novirziens atbalsta interpretāciju atbilstoši Savienības tiesībām, lai arī nolēmumos, kuros tā ir tikusi izmantota⁷, nav sniegta skaidra argumentācija par Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta pirmā teikuma tvērumu, ne arī par veidu, kā *KPC* 165. panta 2. punkta piemērošanu pielāgot Savienības tiesībām.

18. Šajos apstākļos *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) nolēma uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- 1) Vai [...] Direktīvas 97/67/EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai 7. panta 1. punkta pirmais teikums, to aplūkojot kopsakarā ar 8. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds valsts procesuālo tiesību regulējums, kāds ir paredzēts 1964. gada 17. novembra Civilprocesa kodeksa (*KPC*) 165. panta 2. punktā, – saskaņā ar kuru tikai procesuāla dokumenta nodošana izraudzītā pasta operatora, t.i., operatora, kam ir pienākums sniegt universālo pakalpojumu, valsts teritorijā esošajā nodaļā ir pielīdzināma šī dokumenta iesniegšanai tiesā, savukārt šādas sekas netiek atzītas attiecībā uz procesuāla dokumenta nodošanu cita pasta operatora, kas sniedz universālos pakalpojumus, bet nav izraudzītais operators, valsts teritorijā esošajā nodaļā – rada īpašas tiesības?

6 Atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu *Naczelný Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) judikatūra attiecībā uz 2002. gada 30. augusta Likuma, ar ko apstiprina *Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi; jednolity tekst* (Administratīvās tiesvedības likums; 2016. gada *Dz.U.*, 718. pozīcija, ar grozījumiem) 83. panta 3. punktu, kura saturs atbilst *KPC* 165. panta 2. punktam, sakrīt ar vairākuma novirzienā pausto viedokli judikatūrā civillietās. Šajā ziņā tā min 2015. gada 19. oktobra nolēmumu (I OPS 1/15), kurā tomēr bija iekļautas [viena tiesneša] atsevišķas domas par labu tam, lai Savienības tiesības tiktu ņemtas vērā.

7 2015. gada 23. oktobra (V CZ 40/15), 2016. gada 17. marta (V CZ 7/16) un 2016. gada 6. jūlija (II PZ 14/16) nolēmumos tika norādīts, ka valsts tiesību norma ir pretrunā Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta pirmajam teikumam, jo ar to ir saglabātas privilēģijas, kas izraudzītajam operatoram nodrošināja papildu ienākumus. Citā 2016. gada 16. novembra nolēmumā (III PZP 5/16) tika paustas nopietnas šaubas par minētās tiesību normas saderību ar Savienības tiesībām un tika atbalstīta likumdevēja nepieciešamā iesaiņšanās.

- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 97/67/EK 7. panta 1. punkta pirmais teikums, to aplūkojot kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka priekšrocības, kuras izriet no īpašu tiesību piešķiršanas izraudzītajam operatoram pretēji Direktīvas 97/67/EK 7. panta 1. punkta pirmajam teikumam, ir jāattiecinā uz pārējiem pasta operatoriem, kā rezultātā procesuālo dokumenta nodošana arī tāda pasta operatora, kas sniedz universālo pakalpojumu, bet nav izraudzītais operators, valsts teritorijā esošajā pasta nodaļā ir jāatzīst par pielīdzināmu šī dokumenta iesniegšanai tiesā, pamatojoties uz principiem, kas ir līdzīgi tiem, kuri izriet no Tiesas 2007. gada 21. jūnija sprieduma *Jonkman* u.c. (no C-231/06 līdz C-233/06, EU:C:2007:373)?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai Direktīvas 97/67/EK 7. panta 1. punkta pirmais teikums, to aplūkojot kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka uz tādas valsts tiesību normas kā *KPC* 165. panta 2. punkts neatbilstību Direktīvas 97/67/EK 7. panta 1. punkta pirmajam teikumam var atsaukties lietas dalībnieks, kas ir dalībvalsts emanācija?”

III. Tiesvedība Tiesā

19. Iesniedzējtiesas nolēmums Tiesas kancelejā ir iesniegts 2017. gada 18. septembrī.
20. Rakstveida apsvērumus iesniedza Polijas valdība un Komisija, kuru pārstāvji piedalījās 2018. gada 18. septembrī notikušajā tiesas sēdē.

IV. Juridiskais vērtējums

A. Pirmais prejudiciālais jautājums – Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta interpretācija

1. Lietas dalībnieku apsvērumi

21. Polijas valdība uzskata, ka tāda tiesību norma kā *KPC* 165. panta 2. punkts neietilpst Direktīvas 97/67 piemērošanas jomā, bet tā esot procesuālo tiesību norma, kuru saskaņošana ar minēto direktīvu nav paredzēta.
22. Šajā nozīmē tā uzskata, ka Direktīva 97/67 ir pieņemta, pamatojoties uz EKL 95. pantu, kura mērķis ir vienotā tirgus izveide. Savukārt procesuālo tiesību normu saskaņošanai kā juridiskais pamats esot jāizmanto LESD 81. pants. Turklāt Direktīvas 97/67 1. pantā, kas attiecas uz piemērošanas jomu, esot norādītas visas ar to saskaņotās jomas, kuru vidū civilprocesa joma nav minēta⁸.
23. Lai arī tā atzīst, ka valsts tiesību norma var ietekmēt ekonomisko vidi, kurā darbojas pasta operatori, šāda veida sekas tomēr neietilpstot Direktīvas 97/67 piemērošanas jomā. Tās 7. panta 1. punkts to apstiprinot, jo ar to ir aizliegts piešķirt vai saglabāt īpašas tiesības “ievieš vai sniegt pasta pakalpojumus”. Pretējs risinājums pārsteigtu, jo arī Regula (EK) Nr. 1393/2007⁹ nereglamentējot procesuālo dokumentu iesniegšanas sekas¹⁰.

⁸ Tās rakstveida apsvērumu 10. un 11. punkts.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2007. gada 13. novembris) par tiesas un ārpus tiesas civillietu vai komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (“dokumentu izsniegšana”), un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000 (OV 2007, L 324, 79. lpp.).

¹⁰ Tās rakstveida apsvērumu 16.–18. punkts.

24. Polijas valdība pakārtoti norāda, ka katrā ziņā ar *KPC* 165. panta 2. punktu nav piešķirtas nekādas “īpašas tiesības” Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta un 8. panta izpratnē un ka šis jēdziens ir jāinterpretē saskaņā ar 4. panta 2. punktu. Tā norāda uz atšķirīgām situācijām, kurās atrodas operators, kas sniedz universālo pakalpojumu, no vienas puses, un pārējie operatori, no otras puses, un tas izpaužas gan izpildāmo saistību, gan to finansēšanas veidā. Tas, ka izraudzītajam operatoram saskaņā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām tiek piešķirtas noteiktas tiesības, nenozīmē, ka tās noteikti ir īpašas tiesības.

25. Polijas valdība uzskata, ka šajā lietā Tiesas judikatūrai, tostarp spriedumam *SOA Nazionale Costruttori*¹¹, nav nozīmes, jo Direktīvas 97/67 8. pantā esot izslēgta iespēja, ka ierakstīto sūtījumu pasta pakalpojumi veidotu īpašas tiesības. Tādējādi tās esot ar universālā pakalpojuma sniegšanu saistītas tiesības.

26. Tāpat tā apgalvo, ka, veicot izmeklēšanu saistībā ar iespējamo valsts atbalstu saistībā ar faktu, ka par labu *Poczta Polska* tika piešķirta kompensācija par universālā pakalpojuma sniegšanu 2013.–2015. gadā, Komisija jau ir apstiprinājusi strīdīgo valsts tiesību normu¹².

27. Komisija attiecībā uz “īpašām tiesībām” norāda, ka, lai konstatētu to pastāvēšanu, saskaņā ar judikatūru ir nepieciešams: a) valsts akts, b) priekšrocības piešķiršana vienam vai vairākiem uzņēmumiem un c) būtiska ietekme uz pārējo operatoru spēju veikt saimniecisku darbību līdzvērtīgos apstākļos¹³. Tā atbalsta šo faktoru ņemšanu vērā un uzskata, ka Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkts attiecas uz visiem tiesību aktiem, kas piešķir šādas priekšrocības. Tāpat tā atgādina, ka šī tiesību norma iezīmē paradigmas maiņu pasta nozarē, jo tas ir pēdējais pasta pakalpojumu tirgus atvēršanas posms, lai likvidētu visas spēkā esošās īpašas tiesības un novērstu citus šķēršļus šo pakalpojumu sniegšanas brīvībai¹⁴.

28. Tādējādi, pēc Komisijas domām, *KPC* 165. panta 2. punkta īpašības būtiski iespaido to pakalpojumu sniegšanu, kas izpaužas kā procesuālo dokumentu sūtīšana valsts tiesām, jo tās ietekmēt apstākļus, kuros tos sniedz pārējie pasta operatori.

29. Komisija ir vienisprātis ar iesniedzējtiesu par to, ka ar Direktīvas 97/67 8. pantu neesot atļauts uzticēt procesuālo dokumentu nosūtīšanu tikai vienam operatoram, bet dalībvalstīm esot atļauts prasīt, lai tos nosūtītu ar ierakstītu pasta sūtījumu. Šajā ziņā tā norāda, ka *KPC* 165. panta 2. punkts attiecas ne tikai uz ierakstītiem pasta sūtījumiem un ka iesniedzējtiesas nolēmumā nav konkrēti minēts, ka to pamato sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības apsvērumi, kā tas paredzēts Direktīvas 97/67 20. apsvērumā.

11 Spriedums, 2013. gada 12. decembris (C-327/12, EU:C:2013:827).

12 Komisijas Lēmums C(2015) 8236 (2015. gada 26. novembris): Valsts atbalsts SA.38869 (2014/N) – Polija “*Poczta Polska*” piešķirtā kompensācija universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu segšanai 2013.–2015. gadā” (turpmāk tekstā – “2015. gada lēmums”), it īpaši tā 53. un 72. punkts. 2015. gada lēmums pašlaik ir pārsūdzēts Eiropas Savienības Vispārējā tiesā (lietas T-282/16 un T-283/16).

13 Tā min spriedumu, 2013. gada 12. decembris, *SOA Nazionale Costruttori* (C-327/12, EU:C:2013:827), 42. punkts, kā arī ģenerāldavokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus minētajā lietā (EU:C:2013:530), 32. un 33. punkts, un ģenerāldavokāta F. Dž. Džeikobsa [*F. G. Jacobs*] secinājumus lietā *Ambulanz Glöckner* (C-475/99 P, EU:C:2001:284), 86. punkts.

14 Tā min spriedumu, 2016. gada 16. novembris, *DHL Express (Austria)* (C-2/15, EU:C:2016:880), 20. punkts, un ģenerāldavokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus minētajā lietā (EU:C:2016:168), 42. punkts.

2. Juridiskais vērtējums

a) “Īpašas tiesības” 7. panta 1. punkta pirmā teikuma izpratnē

30. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tāda procesuālu dokumentu iesniegšanas kārtība kā *KPC* 165. panta 2. punktā paredzētā, saskaņā ar kuru ir atzīta nodošana tikai izraudzītajam operatoram, rada īpašas tiesības Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta izpratnē¹⁵.

31. Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts skaidrs un nepārprotams aizliegums saglabāt vai piešķirt īpašas vai ekskluzīvas tiesības pasta pakalpojumu ieviešanai un sniegšanai. Tomēr ne šajā tiesību normā, ne kādā citā šīs direktīvas normā nav definētas vārdkopas “īpašas tiesības” vai “ekskluzīvas tiesības”, tādējādi ir apgrūtināta to interpretācija.

32. Tomēr no sistēmiska skatupunkta ir jānorāda, ka šajā aizliegumā gandrīz pilnībā ir pārņemts LESD 106. panta 1. punkta formulējums attiecībā uz publiskiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kuriem ir šādas tiesības, lai arī tas ir pielāgots pasta nozares kontekstam, ko reglamentē Direktīva 97/67. Faktiski tas līdzinās arī Paziņojumā par pasta pakalpojumiem iekļautajai definīcijai¹⁶.

33. Šīs līdzības dēļ un tā kā Direktīvas 2006/111 juridiskais pamats ir LESD 106. panta 3. punkts, ar ko Komisijai ir piešķirtas tiesības adresēt direktīvas dalībvalstīm, lai tās nodrošinātu LESD 106. panta piemērošanu kopumā, var izmantot Direktīvas 2006/111 2. panta f) punktā un g) punkta iii) apakšpunktā sniegto īpašo un ekskluzīvo tiesību definīciju. Turklāt *Poczta Polska* kapitāls pilnībā pieder valstij¹⁷.

34. Faktiski pastāv citas iespējas, lai noskaidrotu šo vārdkopu nozīmi Direktīvai 97/67 relatīvi radniecīgajos normatīvajos aktos, jo tie attiecas uz konkrētu nozaru liberalizāciju¹⁸. Tomēr, ņemot vērā Direktīvas 2006/111 horizontālo raksturu, tā ir visatbilstīgākā šeit izvirzīto mērķu sasniegšanai. Turklāt šo citu tiesību aktu formulējums būtiski neatšķiras no tā, kas ir sniegts Direktīvā 2006/111.

35. Balstoties uz šīm premisām, es uzskatu, ka šajā lietā ir piemērojama Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta, skatot to kopsakarā ar Direktīvas 2006/111 2. panta f) un g) punktu, “īpašu vai ekskluzīvu tiesību” kategorija. To apgalvot man liek vairāki motīvi.

36. Pirmkārt, tā ir *tiesību aktos piešķirta priekšrocība*, jo:

– tā ir paredzēta tiesību normā, kas ir iekļauta *KPC* – kodeksā ar formāla likuma statusu;

¹⁵ Iesniedzējtiesa nejauta par iespējamu valsts tiesību normas iekļaušanu ekskluzīvu tiesību kategorijā.

¹⁶ Komisijas Paziņojums par konkurences noteikumu piemērošanu pasta pakalpojumu nozarē un par dažu ar pasta pakalpojumiem saistītu valsts pasākumu novērtējumu (98/C 39/02) (OV 1998, C 39, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “Paziņojums par pasta pakalpojumiem”).

¹⁷ 2015. gada lēmuma 3. punkts.

¹⁸ Proti, Komisijas Direktīvas 2002/77/EK (2002. gada 16. septembris) par konkurenci elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu tirgū (OV 2002, L 249, 21. lpp.) 1. panta 6. punkta b) apakšpunktā, Komisijas Direktīvas 2008/63/EK (2008. gada 20. jūnijs) par konkurenci telekomunikāciju termināliekārtu tirgos (OV 2008, L 162, 20. lpp.) 1. panta 4. punktā un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV 2014, L 94, 243. lpp.), 4. panta 3. punktā.

– tā tiek konkretizēta prerogatīvā, kas ir piešķirta izraudzītajam operatoram (*Poczta Polska*), kura pakalpojumiem dos priekšroku procesuālu dokumentu iesniedzēji, tieši saskaņā ar prezumpciju par to nosūtīšanas termiņa ievērošanu un oficiāla dokumenta statusu¹⁹, kas piemīt kvītij par tā nodošanu. Pārējiem operatoriem nav piešķirta šāda priekšrocība²⁰.

37. Otrkārt, tiesības saņemt un nosūtīt procesuālus dokumentus ar tādu privilēģiju, ka šo dokumentu nodošana izraudzītajam operatoram ir pielīdzināma iesniegšanai tiesā (beigu beigās tā izpaužas priekšrocība), ir rezervētas tikai vienam valsts uzņēmumam *ekskluzīvā* kārtībā.

38. Treškārt, priekšrocība izpaužas tādejādi, ka izraudzītais operators gūst lielākus ienākumus, kas citādi tiktu sadalīti ar pārējiem pasta operatoriem²¹. Tādejādi tā skar jebkura cita uzņēmuma spēju sniegt šo pašu pakalpojumu vai arī veikt tādu pašu darbību²² līdzvērtīgos apstākļos. Līdzvērtība zūd brīdī, kad neviens konkurents nevar garantēt, ka procesuāls dokuments, kas tam tiek nodots pēdējās tiesību aktos noteiktā termiņa dienās (kā tas parasti notiek), tiks nogādāts tiesai, kura izskata lietu, pirms šī termiņa pēdējās dienas.

39. Ceturtkārt, priekšrocība pati par sevi netiek piešķirta, rīkojot konkursu vai kādā citā līdzīgā veidā saskaņā ar Savienības tiesību normām par publisko iepirkumu²³. Nav strīda, ka universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītais operators, kā norādīja Polijas valdība, tiek atlasīts, rīkojot konkursu starp nozares uzņēmumiem²⁴ saskaņā ar valsts tiesību normām, ievērojot objektivitātes, samērīguma, nediskriminācijas un pārskatāmības principus. Tomēr no tās rakstveida atbildes uz Tiesas jautājumu izriet, ka nedz atlases, nedz piešķiršanas kritēriji neattiecas uz ierakstīto pasta sūtījumu uzticamību, neskarot pienākumu izsniegt sūtītājam kvīti par pasta sūtījumu nosūtīšanu²⁵, un šis kritērijs nav minēts procesuālajos dokumentos.

40. Tādejādi strīdīgā priekšrocība nav raksturīga universālā pakalpojuma piešķiršanai, bet tiek radīta ar *KPC* 165. panta 2. punktu pēc tam, kad ir iecelts izraudzītais operators.

41. Ņemot vērā to, ko turpinājumā sacīšu par Direktīvas 97/67 8. panta piemērošanu, saistībā ar Tiesas sniedzamo atbildi uz prejudiciālo jautājumu nav nozīmes tam, vai ar šādiem noteikumiem piešķirtā priekšrocība ir kvalificējama kā *ekskluzīvas* tiesības (par labu tikai vienam uzņēmumam) vai *īpašas* tiesības. Katrā no abiem gadījumiem nozīme ir to saiknei ar 8. pantā minēto izņēmumu.

19 To apstiprina Polijas valdība, atbildot uz informācijas pieprasījumu, kuru tai bija adresējusi Tiesa: “Saskaņā ar [Pasta likuma] 17. pantu izraudzītā operatora pasta nodaļā izrakstītajai kvītij par ierakstītā pasta sūtījuma nodošanu [...] ir oficiāla dokumenta statuss.”

20 Skat. 2015. gada lēmuma 53. punktu: “Granting official power only to confirmations issued by the USP is not only intended to guarantee certainty of postal operations in terms of registered letters, but also means that a delivery made within a legally prescribed time limit may affect the recipient’s legal situation. The indirect benefits on account of the official power of postal stamp become apparent when the sender of a registered item chooses the services of PP because of this aspect, while (s)he would choose another operator if all operators had this right. The benefit is estimated on the basis of market research for individual and institutional clients [...]”

21 2015. gada lēmumā (72. punkts) ir norādīts, ka šie ienākumi ir x miljoni EUR, publicētajā lēmuma redakcijā šī informācija netika norādīta konfidencialitātes apsvērumu dēļ.

22 Es neaplūkoju elementu attiecībā uz “to pašu ģeogrāfisko apgabalu”, kuram šajā lietā nav nozīmes, jo tā attiecas uz visu valsts teritoriju.

23 Direktīva 2014/25.

24 Ja vien ir izpildītas Pasta likuma 71. panta 2. un 3. pantā noteiktās prasības.

25 Saskaņā ar Polijas valdības rakstveida atbildi tas ir noteikts *rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie konkursu na operatora pocztowego wyznaczonego do świadczenia usług powszechnych* (administrācijas un digitalizācijas ministra 2013. gada 25. novembra Rīkojums par konkursu attiecībā uz universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzīto operatoru (2013. gada *Dz.U.*, 1466. pozīcija; *MAiC* rīkojums) 3. panta 1. punkta f) apakšpunktā.

b) Izņēmums no aizlieguma piešķirt īpašas tiesības – Direktīvas 97/67 8. pants

1) Saikne starp Direktīvas 97/67 7. un 8. pantu

42. Saskaņā ar Direktīvas 97/67 8. panta pirmajiem vārdiem starp šīm divām tiesību normām pastāv principa/izņēmuma attiecības. Teikuma daļa “noteikumi, kas izklāstīti 7. pantā, *neskar* [26] dalībvalstu tiesības [..]”²⁷ šajā ziņā ir pietiekami izteiksmīga.

43. Lai gan ir taisnība, ka Tiesa parasti prasa, lai noteikumi, kuros ir iekļauts izņēmums, tiktu interpretēti šauri²⁸, 7. un 8. panta izstrādes vēstures uzmanīga izvērtēšana pasargās no pārsteidzīgiem secinājumiem attiecībā uz dalībvalstīm ar otro no šiem pantiem piešķirtās regulēšanas brīvības tvērumu.

2) Abu tiesību normu izstrāde un attīstība

44. No sagatavošanas aktiem izriet, ka abas tiesību normas tika izstrādātas, ņemot vērā minēto saikni starp principu un izņēmumu²⁹. Tādējādi priekšlikumā direktīvai pašreizējā 7. pantā bija minēta virkne pasta tirgus segmentu, kurus dalībvalstis varēja iekļaut universālajā pakalpojumā un rezervēt šī pakalpojuma sniedzējam (parasti pasta sūtījumu, kuru svars ir mazāks par 350 gramiem, savākšana, pārvadāšana, šķirošana un piegāde). Šī atruna bija pamatota ar nepieciešamību nodrošināt universālā pakalpojuma darbību finansiālā līdzsvara apstākļos³⁰.

45. Šīs domas bez būtiskiem grozījumiem tika iekļautas Direktīvas 97/67 – tās sākotnējā redakcijā – 16. apsvēruma un 7. panta formulējumā. Tās 19. apsvērumā turklāt bija skaidri paredzēts, ka līdz 2000. gada janvārim pakāpeniskas pasta pakalpojumu tirgus liberalizācijas procesa ietvaros tiks pārskatītas tiesību normas, tostarp rezervētajās nozarēs, tādējādi piešķirot universālā pakalpojuma sniedzējiem (kas tajā laikā bija dalībvalstu vēsturiskie operatori) laiku pielāgoties.

46. Direktīvas 8. panta likumdošanas vēsture parāda, ka priekšlikumā direktīvai dalībvalstīm bija paredzētas tikai pilnvaras *izraudzīties* uzņēmumu vai uzņēmumus, kuriem ir atļauts izvietot uz valsts automaģistrālēm pastkastītes un izlaist pastmarkas³¹.

47. Izraudzīto uzņēmumu tiesības “nodrošināt ierakstīto sūtījumu pakalpojumus” tika paredzētas, pateicoties Eiropas Parlamenta piedāvātajam 41. grozījumam, tās pievienojot tiesībām, kas attiecas uz pastkastīšu izvietojumu un pastmarku izlaišanu³². Lai arī Komisija noraidīja šo grozījumu, apgalvojot, ka “nav nekāda pamatojuma konkurences ierobežojumam attiecībā uz ierakstīto sūtījumu pakalpojumiem,

26 Mans izcēlums.

27 Tā redakcija ir gandrīz identiska citās oficiālo valodu redakcijās: “ne portent pas atteinte au droit des États membres” franču valodā; “shall be without prejudice to Member States’ right to” angļu valodā; “lasciano impregiudicato il diritto degli Stati membri” itāļu valodā; “Artikel 7 berührt nicht das Recht der Mitgliedstaaten” vācu valodā, un “O artigo 7.º não prejudica o direito de os Estados-membros” portugāļu valodā.

28 Piemēram, spriedums, 2014. gada 3. septembris, *Deckmyn un Vrijheidsfonds* (C-201/13, EU:C:2014:2132), 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

29 Skat. Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (COM(95) 227, galīgā redakcija; OV 1995, C 322, 22. lpp.) 8. un 9. pantu, kas ir pašreizējā 7. un 8. panta priekšteči (27. un 28. lpp.).

30 Priekšlikuma direktīvai 15. apsvērums.

31 Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (COM(95) 227, galīgā redakcija, 28. lpp.) (tajā laikā 9. pants).

32 Normatīvā rezolūcija, kas ietver atzinumu par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (COM(95) 227) (OV 1996, C 152, 20. lpp.).

izņemot rezervēto pakalpojumu cenas un svara ierobežojumus”³³, Padome pārņēma grozījuma formulējumu, pievienojot vārdkopu “ko izmanto tiesas vai administratīvās procedūrās”³⁴, kas beigu beigās tika iekļauts 8. panta formulējumā. Tādējādi tika paplašinātas pilnvaras iecelt šo pakalpojumu sniedzējus, atzīstot dalībvalstīm tiesības *tos organizēt*.

48. Ar Direktīvu 2008/6 tika atcelti Direktīvas 97/67 7. pantā rezervētie pakalpojumu segmenti – pasta tirgus attīstības nolūkā tāda rezervēšana nebija uzskatāma par vēlamu risinājumu universālā pakalpojuma finansēšanai³⁵. Ar Direktīvas 2008/6 1. panta 8. punktu tika ieviesta pašreizējā 7. panta redakcija, paredzot aizliegumu saglabāt vai piešķirt īpašas vai ekskluzīvas tiesības un nosakot dažādus veidus, lai subsidētu universālā pakalpojuma finansēšanu, tādējādi iezīmējot paradigmas maiņu Savienības pasta nozarē³⁶.

49. Taču šīs izmaiņas neskāra 8. panta formulējumu, kas palika negrozīts. Tādējādi šajā tiesību normā ir paredzēta norobežošanās no 7. pantā noteiktā aizlieguma piešķirt ekskluzīvas un īpašas tiesības. Tagad ir jānoskaidro tā tvērums.

3) Direktīvas 8. pantā paredzētā izņēmuma tvērums

50. Konkrēti ir jānoskaidro, kāds tvērums ir dalībvalstīm piešķirtajām tiesībām organizēt ierakstīto sūtījumu pakalpojuma sniegšanu tiesas procedūrās. Pēc Komisijas un iesniedzējtiesas domām, ar Direktīvas 97/67 8. pantu dalībvalstīm nav atļauts rezervēt procesuālu dokumentu nosūtīšanu tikai vienam operatoram, bet tās var tikai prasīt nosūtīt tos ar ierakstīto sūtījumu.

51. Šai argumentācijai es nepiekrītu. Es drīzāk piekrītu Polijas valdības viedoklim, saskaņā ar kuru ierakstītie sūtījumi ir daļa no minimālajiem pakalpojumiem, kas saskaņā ar Direktīvas 97/67 3. panta 4. punkta trešo ievilkumu ir iekļauti universālajā pakalpojumā. Ar šī tiesību akta 4. panta 2. punktu taču ir atļauts iecelt tikai vienu uzņēmumu kā universālā pakalpojuma sniedzēju. Turklāt nekas neliedz, ka atbilstoši Direktīvas 97/67 8. pantam valsts tiesībās tiek *organizēta* īpaša kārtība attiecībā uz ierakstīto sūtījumu nosūtīšanu tiesām, uzticot to universālā pakalpojuma sniedzējam.

52. No Komisijas apsvērumiem attiecībā uz vārdkopas “ierakstīto sūtījumu pasta pakalpojumi tiesas procedūrās” nozīmi es secinu, ka tā vairs neaizstāv viedokli, kas ir pausts Paziņojumā par pasta pakalpojumiem³⁷. Minētajā paziņojumā Komisija, šķiet, izņēmumu no pakalpojumu sniegšanas brīvības, kas ir paredzēta LESD 56. pantā, skatot to kopsakarā ar LESD 51. un 62. pantu, piemērošanas jomas attiecināja tikai uz tiesu veikto paziņošanu kā valsts varas īstenošanas izpausmi. Šāda Direktīvas 97/67 piemērošanas jomas interpretācija būtu pārāk šaura, jo tās 8. pantā nav nošķirti privātpersonu iesniegtie procesuālie dokumenti no tiesu iestāžu paziņojumiem.

53. Kā norāda Komisija, šajā strīdā radusies problēma ir saistīta ar to, ka *KPC* 165. panta 2. punktā nav minēti vienīgi ierakstītie sūtījumi, tādējādi rodas iespāids, ka priekšrocība attiecas uz visiem ar izraudzītā operatora starpniecību nosūtītiem sūtījumiem (proti, arī uz neierakstītiem sūtījumiem), un tas ir pretrunā Direktīvas 97/67 8. pantam.

33 Grozīts priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (COM(96) 412, galīgā redakcija) (OV 1996, C 300, 4. lpp.).

34 Kopējā nostāja (EK) Nr. 25/97, ko apstiprināja Padome 1997. gada 29. aprīlī, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/..../EK par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai (OV 1997, C 188, 9. lpp.), 23. lpp.

35 Skat. Direktīvas 2008/6 11. apsvērumu.

36 Kā precīzi norāda ģenerālvokāts P. Mengoci savos secinājumos lietā *DHL Express (Austria)* (C-2/15, EU:C:2016:168), 42. punkts.

37 Paziņojuma par pasta pakalpojumiem 5.2. punkts.

54. Tas, ka *KPC* 165. panta 2. punktā nav paredzēti tikai ierakstītie sūtījumi (tie nav tieši minēti), nenozīmē, ka tie ir izslēgti. Gluži pretēji, šis tiesību normas vispārējs formulējums, kurā nav nošķirti sūtījumu veidi, nozīmē, ka tas ir piemērojams visiem sūtījumiem, tostarp ierakstītiem sūtījumiem.

55. Tāpēc es uzskatu, ka, analizējot Direktīvas 97/67 8. pantā paredzētā izņēmuma piemērojamību, ir jānošķir trīs iespējas atkarībā no tā, kam tas ir piemērojams: a) vienkāršiem sūtījumiem; b) ierakstītiem sūtījumiem un c) ierakstītiem sūtījumiem, kuriem ir piemērojama *KPC* 165. panta 2. punktā paredzētā priekšrocība.

56. Tādējādi, runājot par pirmo iespēju, ekskluzīvas priekšrocības attiecināšana arī uz tiesai adresētiem vienkāršiem sūtījumiem (proti, neierakstītiem sūtījumiem), kas tiek nodoti izraudzītā operatora nodaļās, ir nesaderīga ar Direktīvas 97/67 mērķi. Kā esmu norādījis, ar šo direktīvu sākotnēji bija paredzēta pakāpeniska liberalizācija (8. apsvērums), un vēlāk tās mērķis bija iekšējā tirgus pilnīga izveide³⁸.

57. Tieši šajā nolūkā Direktīvā 97/67 tika ierobežots tādu iespējamo pakalpojumu skaits, kurus valstis drīkstēja reglamentēt pēc savas brīvas gribas, neskarot 7. pantā paredzētos ierobežojumus, un kuri konkrēti ir norādīti 8. pantā bez iespējas paredzēt arī kādus citus. To vidū ir ierakstīto sūtījumu pasta pakalpojumi tiesas procedūrās, nevis vienkāršo sūtījumu pakalpojums.

58. Ja izraudzītajam Polijas operatoram attiecībā uz pēdējo minēto (vienkāršie sūtījumi) piešķirtu tādu pašu priekšrocību, kāda tam jau ir ierakstīto sūtījumu jomā, tam tiktu piešķirtas ekskluzīvas tiesības pretēji Direktīvas 97/67 mērķim.

59. Runājot par otro iespēju, kas attiecas uz tiesām adresēto dokumentu ierakstīto sūtījumu piegādi, dalībvalstīm piešķirtā rīcības brīvība organizēt savu sistēmu (iespējams, nepakļaujot tos konkurencei un piešķirot tos tikai vienam uzņēmumam) ir pamatota ar “sabiedriskās kārtības un sabiedrības drošības” apsvērumiem, kā tas ir skaidri paredzēts Direktīvas 97/67 20. apsvērumā. Tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka tiesvedības procesuālajiem termiņiem ir absolūts raksturs, tos nevar brīvi noteikt nedz puses, nedz tiesa, jo tie ir noteikti, lai nodrošinātu pareizu tiesvedību, skaidrību, kā arī tiesisko situāciju noteiktību³⁹.

60. Jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 97/67 2. panta 9. punktu ierakstīts sūtījums ir “ir pakalpojums, kur pēc vienotas likmes dod garantiju pret zuduma, nolaušanās vai sabojāšanas risku un vajadzības gadījumā pēc pieprasījuma sūtītājam izsniedz dokumentu, kurš ir apstiprinājums tam, ka pasta sūtījums ir nodots piekļuves vietā un/vai piegādāts adresātam”. Var labi saprast, ka ierakstītie sūtījumi savu raksturiezīmju dēļ apmierina šīs vajadzības tiesvedībās un tādējādi sekmē pareizu tiesvedības norisi. Ierakstītajiem sūtījumiem Direktīvā 97/67 izvirzītās kvalitātes un drošības prasības, kā arī neapstrīdama to pierādīšanas efektivitāte pamato, ka tie ir iekļauti universālajā pakalpojumā un rada konkrētas procesuālas sekas, kas tos atšķir no vienkāršajiem sūtījumiem⁴⁰.

61. Tādējādi, ja valsts tiesību normā ir noteikts, ka par termiņā iesniegtajiem procesuālajiem dokumentiem ir uzskatāmi tikai dokumenti, kas ir nodoti *ierakstītā* sūtījumā ar *universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītā operatora* starpniecību, tiek piemērots Direktīvas 97/67 8. pantā paredzētais izņēmums. Dalībvalsts brīvība pieņemt tiesisko regulējumu, lai organizētu šī pakalpojuma sniegšanu, ietver arī tā uzticēšanu tikai universālā pakalpojuma sniedzējam.

38 Saskaņā ar Direktīvas 2008/6 11.–13. apsvērumu.

39 Spriedums, 2012. gada 8. novembris, *Evropaïki Dynamiki*/Komisija (C-469/11 P; EU:C:2012:705), 50. punkts un tajā minētā judikatūra. Lai arī minētais spriedums ir attiecināms uz termiņiem Savienības tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmā, es neuzskatu, ka šo argumentu nevarētu piemērot valsts tiesu sistēmām, kuru valsts tradīcijas, neapšaubāmi, to ietekmēja.

40 Vienkāršie pasta sūtījumi nesniedz tādas pašas garantijas (tostarp attiecībā uz datumu, kurā tie tika nodoti operatoram) kā ierakstītie sūtījumi, par kuru nodošanu izsniegtās kvītas ir uzskatāmas par oficiālu dokumentu. Tādējādi tie nevar apmierināt sabiedriskās kārtības prasības saistībā ar tiesas procedūram.

62. Atliek izvērtēt trešo iespēju, proti, kad tiesām adresētus procesuālus dokumentus drīkst ar ierakstītiem sūtījumiem nosūtīt operatori, kuri nav izraudzītais operators, bet kuriem nav piešķirta KPC 165. panta 2. punktā paredzētā procesuālā priekšrocība⁴¹. Šajā kontekstā rodas šaubas, vai Direktīvas 97/67 8. pantā ir paredzēta šāda nevienlīdzīga attieksme.

63. Pirmšķietami varētu domāt, ka nav nekādu iemeslu, kas attaisnotu šādu diskrimināciju, jo, no saimnieciskā viedokļa raugoties, operatoru pakalpojumu kvalitāte un uzticamība nevar būtiski atšķirties.

64. Tomēr es uzskatu, ka dalībvalsts var organizēt tiesām adresētu ierakstīto sūtījumu saņemšanas sistēmu tādā veidā, ka tikai uz vienu operatoru (piemēram, to, kuram ir vislielākais teritoriālais segums vai kurš sniedz lielākas garantijas) tiek attiecinātas tādas procesuālās sekas, ka tam nodotie dokumenti ir uzskatāmi par tajā pašā dienā iesniegtiem tiesās.

65. Tiesiskās drošības apsvērumi attaisno šo ierobežojumu, kas aptverts ar dalībvalstīm atbilstoši Direktīvas 97/67 8. pantam piešķirto rīcības brīvību un pilnvarām organizēt pasta pakalpojumus tieši attiecībā uz ierakstītiem sūtījumiem tiesas procedūrās. Šajā kontekstā par universālā pakalpojuma sniegšanu atbildīgā operatora izraudzīšana, “ņemot vērā tās ievērojamo nozīmi sociālajā un teritoriālajā kohēzijā”⁴², var būt saistīta ar lielāku procesuālu dokumentu aprites drošību, ja tā to nolemj dalībvalsts, īstenojot minēto rīcības brīvību.

66. Lidz ar to uz pirmo prejudiciālo jautājumu es ierosinu atbildēt, ka ar Direktīvas 97/67 7. panta 1. punktu un 8. pantu dalībvalstij ir atļauts organizēt pasta pakalpojumu, kas ir izmantots tiesas procedūrās, tādējādi, ka tikai tad, ja ierakstītais sūtījums tiek nodots universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītā operatora nodaļā, šī nodošana ir pielīdzināta [attiecīgā dokumenta] iesniegšanai tiesās.

B. Otrais prejudiciālais jautājums – iespējamās valsts tiesiskā regulējuma nesaderības ar Direktīvu 97/67 sekas

1. Lietas dalībnieku apsvērumi

67. Par šo jautājumu Polijas valdība nav sniegusi apsvērumus.

68. Komisija ierosina nošķirt valsts likumdevēja pienākumus novērst Savienības tiesību pārkāpumus no iesniedzējtiesas pienākumiem nodrošināt Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta efektivitāti.

69. Valsts likumdevējam esot plaša rīcības brīvība, lai novērstu pārkāpuma sekas, tādā ziņā, ka tas var:
a) attiecināt izraudzītajam operatoram paredzēto priekšrocību arī uz citiem pakalpojumu sniedzējiem,
b) atcelt strīdīgo tiesību normu un c) pieņemt citu risinājumu, nodrošinot vienlīdzīgu attieksmi pret operatoriem.

70. Runājot par iesniedzējtiesas situāciju, Komisijas ieskatā, no judikatūras attiecībā uz pienākumu nodrošināt Savienības tiesību efektivitāti⁴³ ir secināms, ka iesniedzējtiesai ir jānosaka sekas, kas izriet no Savienības tiesību pārkāpuma⁴⁴.

41 Tiesas sēdē Polijas valdība apstiprināja, ka minētie operatori arī var sniegt ierakstītā sūtījuma pakalpojumu, bet tie nevar izmantot KPC 165. panta 2. punktā paredzēto priekšrocību.

42 Direktīvas 97/67 4. panta 2. punkts redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Direktīvu 2008/6.

43 Spriedums, 1978. gada 9. marts, *Simmmenthal* (106/77, EU:C:1978:49), 16. punkts.

44 Saskaņā ar spriedumu, 2008. gada 10. aprīlis, *Marks & Spencer* (C-309/06, EU:C:2008:211), 61. punkts.

71. Pēc Komisijas domām, tiesības sniegt strīdīgo pakalpojumu līdzvērtīgos apstākļos būtu jāpiešķir ikvienam operatoram, kuram ir grūtības piekļūt tirgum⁴⁵. Tomēr, tā kā šajā lietā operators nesaskaras ar šādām grūtībām, esot jāievēro arī vispārējie tiesību principi, it īpaši tiesiskās drošības princips termiņu jomā.

2. Juridiskais vērtējums

72. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai izraudzītajam operatoram paredzētā priekšrocība, kas ir piešķirta pretēji Direktīvas 97/67 7. panta 1. punktam, būtu jāattiecinā arī uz pārējiem pasta operatoriem, lai novērstu diskrimināciju pret pēdējiem minētajiem⁴⁶. Tomēr es uzskatu, ka jautājums ir jāpārformulē tādējādi, vai Direktīva 97/67 neatļauj piemērot pašreizējo KPC 165. panta 2. punktu, kurš attiecas arī uz ar izraudzītā operatora starpniecību nogādātiem vienkāršiem sūtījumiem.

73. Proti, iepriekš savā analizē es norādīju, ka valsts tiesisko regulējumu aptver Direktīvas 97/67 8. pantā paredzētais izņēmums, ciktāl tas attiecas uz ierakstītajiem sūtījumiem, kurus *Poczta Polska* piegādā tiesām, nevis uz vienkāršiem sūtījumiem.

74. No šīs premisas izriet divi secinājumi: a) nav nepieciešama nekāda ar direktīvu saderīga KPC 165. panta 2. punkta interpretācija attiecībā uz ierakstītajos sūtījumos nosūtītajiem procesuālajiem dokumentiem, jo minētajā valsts tiesiskajā regulējumā ir ievēroti Direktīvā 97/67 paredzētie noteikumi, un b) ar strīdīgo tiesību normu izraudzītajam operatoram ir piešķirta ar Direktīvu 97/67 nesaderīga priekšrocība, ja to interpretē tādējādi, ka šim operatoram ir piešķirtas *ekskluzīvas tiesības* saņemt tiesām adresētos *vienkāršos* pasta sūtījumus, kuru nodošana būtu pielīdzināma iesniegšanai tiesās. Tādējādi, lai atbildētu uz otro prejudiciālo jautājumu, ir jāizvērtē tikai otrais aspekts.

75. Bez nodoma aizstāt *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) valsts tiesību interpretāciju, kuras sniegšana ir tikai tās kompetencē, es uzskatu, ka nekas neliedz interpretēt KPC 165. panta 2. punktu saskaņā ar Direktīvas 97/67 8. pantu⁴⁷. Atliktu tikai uzskatīt, ka formulējums “procesuālā dokumenta nodošana [izraudzītā operatora] pasta nodaļā” ir attiecināms nevis uz vienkāršajiem, bet gan tikai ierakstītajiem sūtījumiem, jo tā ir vienīgā sistēma, kas – tieši tāpēc, ka tā ļauj *oficiāli* noteikt nodošanas datumu – nodrošina civilprocesa normās prasīto tiesisko drošību⁴⁸.

76. Ja tiktu pieņemta šī interpretācija, izraudzītais operators būtu vienlīdzīgs ar pārējiem pasta operatoriem attiecībā uz tiesām adresētiem vienkāršiem sūtījumiem. Tomēr šajā ziņā nevar iet pārāk tālu, jo Direktīva 97/67 neattiecas uz procesuālo jomu, ļaujot atbilstoši procesuālās autonomijas principam dalībvalstīm pašām lemt par to, kā organizēt tās tiesām adresēto dokumentu saņemšanu. Ciktāl nav citu īpašu Savienības normu šajā jomā, valsts likumdevējam vai tās tiesām tās ir jāparedz vai arī ir jāinterpretē jau esošās tiesību normas, attiecīgi ņemot vērā Savienības tiesībās iedibinātos līdzvērtības un efektivitātes principus⁴⁹.

45 Tā atsaucas uz spriedumiem, 1991. gada 10. decembris, *Merci convenzionali Porto di Genova* (C-179/90, EU:C:1991:464), 23. punkts, un 1993. gada 19. maijs, *Corbeau* (C-320/91, EU:C:1993:198), 16.–19. punkts.

46 Šis plašākas piemērošanas pamatā, pēc iesniedzējtiesas domām, esot “principi, kas ir līdzīgi tiem, kuri izriet no Tiesas 2007. gada 21. jūnija sprieduma *Jonkman* u.c. (no C-231/06 līdz C-233/06, EU:C:2007:373)”, proti, ar diskriminācijas aizliegumu saistīti principi.

47 Sava nolēmuma 31.–33. punktā iesniedzējtiesa izklāsta, kā saskaņā ar vairākuma novirziena judikatūru nav iespējams “veikt ar Savienības tiesībām saderīgu [ši panta] interpretāciju”.

48 Atbildot uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem, Polijas valdība norādīja, ka ar Pasta likumu (17. pants) “oficiāla dokumenta statuss” ir tikai kvitij par ierakstīto sūtījumu, ko ir nosūtījis izraudzītais operators, un ka “ierakstīto sūtījumu izmantošana ir iedibinātais un parastais procesuālo dokumentu nosūtīšanas veids, ko nodrošina izraudzītais operators. Šis veids (atšķirībā no vienkāršā sūtījuma) garantē iespēju pierādīt, ka nosūtītājs ir ievērojis procesuālos termiņus”.

49 Skat. spriedumu, 2018. gada 27. jūnijs, *Diallo* (C-246/17, EU:C:2018:499), 58. un 59. punkts un tajos minētā judikatūra.

77. Ja savukārt interpretācija, ko es piedāvāju, atbilstoši valsts tiesību normām nebūtu iespējama, kā to uzskata iesniedzējtiesa, un Polijas likumdevējs negrozītu *KPC* 165. panta 2. punkta formulējumu, tiesām atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai⁵⁰ var būt pienākums nepiemērot valsts tiesību normu daļā, kas nav saderīga ar Savienības tiesībām. Attiecīgās normas nepiemērošana skar – atkarīgo – tikai ekskluzīvas tiesības, kas ir piešķirtas izraudzītajam operatoram attiecībā uz tiesām adresētu vienkāršu sūtījumu iesniegšanas (pasta nodaļā vai tiesā) līdzvērtību.

78. Lai tādā lietā kā izskatāmā tiesa varētu nepiemērot ar kādu Direktīvas 97/67 noteikumu nesaderīgu valsts tiesību normu pēc tam, kad tā ir konstatējusi, ka to nav iespējams interpretēt atbilstoši Savienības tiesībām, jābūt izpildītiem diviem nosacījumiem: a) šai tiesību normai ir jābūt tiešai iedarbībai (uz ko atsaucas iesniedzējtiesa savā otrajā prejudiciālajā jautājumā); un b) privātpersonai ir jāatsaucas [uz tiešo iedarbību] attiecībā pret valsti, kas ir pieņēmusi minēto valsts tiesību normu (trešā prejudiciālā jautājuma priekšmets).

79. Judikatūrā ir noteikts, ka direktīvas normām ir tieša iedarbība, ja no to satura viedokļa tās ir beznosacījuma un pietiekami precīzas. Šādā gadījumā privātpersonas drīkst uz tām atsaukties, vēršoties valsts tiesā pret valsti, gan tad, ja valsts tiesībās direktīva netika transponēta norādītajos termiņos, gan arī tad, ja tā tika transponēta nepareizi⁵¹.

80. Šajā kontekstā vismaz hipotētiski varētu pieļaut, ka tāda tiesību norma kā Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta pirmais teikums, ciktāl tajā ir paredzēts aizliegums saglabāt vai piešķirt īpašas vai ekskluzīvas tiesības, šķiet, atbilst precizitātes un beznosacījuma prasībām. Šis aizliegums pats par sevi nav turpmāk jāattīsta, piemēram, ar valsts likumdevēja rīcību.

81. Ņemot vērā šo premisu un saskaņā ar pastāvīgo judikatūru⁵², iesniedzējtiesai kā dalībvalsts tiesai ir pienākums aizsargāt tiesības, kas ar Savienības tiesību normām ir piešķirtas privātpersonām, un nepiemērot ar Direktīvu 97/67 nesaderīgu valsts tiesību normu.

82. *KPC* 165. panta 2. punkta daļēja nepiemērošana izpaustos tādējādi, ka procesuālo dokumentu vienkāršiem sūtījumiem, kas tika nodoti *Poczta Polska*, tiktu nodrošināta tāda pati attieksme termiņa aprēķināšanas ziņā kā pret tādiem pašiem sūtījumiem, kas tika nodoti pārējiem pasta operatoriem. Šādā veidā nepiemērojot strīdīgās valsts tiesību normas, tiek atjaunota vienlīdzība starp pasta operatoriem, uz kuru norāda iesniedzējtiesa.

C. Trešais prejudiciālais jautājums – fakts, ka valsts iestāde attiecībās ar privātpersonu atsaucas uz valsts tiesību normas nesaderību ar Direktīvu 97/67

1. Lietas dalībnieku apsvērumi

83. Polijas valdība arī par šo jautājumu nav sniegusi apsvērumus.

84. Komisija atgādina, ka valsts tiesām ir pienākums sniegt atbilstīgu interpretāciju. Tām ir jāņem vērā visu valsts tiesību normu kopums un tās jāinterpretē, cik vien iespējams, šīs direktīvas teksta un mērķa gaismā, lai nonāktu pie risinājuma, kas atbilst direktīvas mērķim, iespējams, veicot grozījumus savā judikatūrā⁵³.

50 Spriedums, 2012. gada 6. septembris, *Philips Electronics UK* (C-18/11, EU:C:2012:532), 38. punkts un tajā minētā judikatūra.

51 Spriedums, 2014. gada 15. janvāris, *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2), 31. punkts.

52 Spriedums, 2012. gada 6. septembris, *Philips Electronics UK* (C-18/11, EU:C:2012:532), 38. punkts un tajā minētā judikatūra.

53 Tā atsaucas uz spriedumiem, 1990. gada 13. novembris, *Marleasing* (C-106/89, EU:C:1990:395), 8. punkts; 2014. gada 15. janvāris, *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2), 38. punkts, un 2016. gada 19. aprīlis, *DI* (C-441/14, EU:C:2016:278), 33. punkts.

85. Tomēr šo pienākumu ierobežo vispārējie tiesību principi un neiespējamība prasīt sniegt *contra legem* interpretāciju⁵⁴, uzlikt pienākumus privātpersonai⁵⁵ vai atņemt tai tiesības⁵⁶. Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai *KPC* 165. panta 2. punkts ir jāsaprot tādējādi, ka tas nodrošina vienlīdzīgas iespējas visiem pasta operatoriem.

86. Tomēr, ņemot vērā nopietnas šaubas, kuras izklāstīja iesniedzējtiesa, Komisija uzskata, ka saskaņā ar minēto judikatūru valsts struktūra nevar atsaukties uz Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta pirmo teikumu, lai novērstu procesuālās normas piemērošanas nelabvēlīgās sekas, ja pretējā puse tiesvedībā ir privātpersona. Tas būtu *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* principa pārkāpums, jo no nepareizas transponēšanas minētā struktūra, kas ir valsts emanācija, iegūtu priekšrocību.

87. Visbeidzot, Komisija vērš uzmanību gan uz iespēju tieši piemērot LESD 49. pantu un 106. panta 1. punktu, ja Direktīvas 97/67 piemērošanas joma būtu šaurāka nekā primāro tiesību normu, kuras ar to tiek izpildītas, piemērošanas joma⁵⁷, gan uz iespēju pieņemt privātpersonai radītu blakusefektu, kura dēļ tomēr būtu jāpārskata judikatūra par pretējās vertikālās tiesās iedarbības neesamību⁵⁸.

2. Juridiskais vērtējums

88. Šajā lietā uz (iespējamo) Direktīvas 97/67 7. panta 1. punkta pirmā teikuma tiešo iedarbību nav atsaukusies privātpersona, kas, ceļot prasību pret valsti, atsauca uz tiesībām, kuras tai ir piešķirtas ar šo direktīvu. Notiek tieši pretējais, kā tas ir norādīts trešajā prejudiciālajā jautājumā.

89. Ņemot vērā minētā panta saturu, uz tajā iekļauto aizliegumu varētu atsaukties citi pasta pakalpojumu *operatori*, kas ir *Poczta Polska* konkurenti. Turpretim, pēc manām domām, nav neviena formulējuma, no kura varētu secināt, ka būtu atzītas tiesības, uz kurām tiesās var tieši atsaukties pasta pakalpojumu *lietotāji*.

90. Bet, pat ja tas tā būtu, šajā lietā uz valsts procesuālās tiesību normas nesaderību ar Direktīvu 97/67 atsauca nevis privātpersona, ceļot prasību pret valsti, bet valsts struktūra (*KRUIS*), ko iesniedzējtiesa kvalificē kā “dalībvalsts emanāciju”. Tieši šī pēdējā minētā iesniedza kasācijas sūdzību un, iespējams, tā gūs labumu no fakta, ka tiesiskā regulējuma nesaderība ir piedēvējama valstij.

91. Šajā kontekstā struktūra, kurai nepārprotami ir valsts raksturs, nevar prasīt valsts tiesai atzīt tai labvēlīgu (un tikpat lielā mērā nelabvēlīgu privātpersonai) juridisku situāciju, ja tā izriet no valsts likuma, kas tai nebūtu jāpiemēro, nesaderības ar kādu direktīvas normu.

V. Secinājumi

92. Saskaņā ar izklāstīto argumentāciju es ierosinu Tiesai uz *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/67/EK (1997. gada 15. decembris) par kopīgiem noteikumiem Kopienas pasta pakalpojumu iekšējā tirgus attīstībai un pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai 7. panta 1. punkta pirmais teikums, to aplūkojot kopsakarā ar tās 8. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka

54 Atsaucoties uz spriedumiem, 2014. gada 15. janvāris, *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2), 39. punkts, un 2016. gada 19. aprīlis, *DI* (C-441/14, EU:C:2016:278), 32. punkts.

55 Spriedums, 1996. gada 26. septembris, *Arcaro* (C-168/95, EU:C:1996:363), 42. punkts.

56 Spriedums, 2014. gada 15. janvāris, *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2), 36. punkts.

57 Saskaņā ar 41. apsvērumu Direktīvā 97/67, kas ir piemērojama, neskarot Līguma tiesību normas.

58 Tā tostarp atsauca uz spriedumu, 2000. gada 26. septembris, *Unilever* (C-443/98, EU:C:2000:496), 51. punkts.

- dalībvalsts var organizēt pasta pakalpojumu, kas ir izmantots tiesas procedūrās, tādējādi, ka tikai tad, ja ierakstītais sūtījums tiek nodots universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītā operatora nodaļā, šī nodošana ir pielīdzināta [attiecīgā dokumenta] iesniegšanai tiesās;
  - tiem pretrunā ir tāda valsts tiesību norma, ar ko par derīgu iesniegšanas datumu tiek uzskatīta diena, kurā vienkāršā sūtījumā iekļauts procesuālais dokuments ir iesniegts universālā pakalpojuma sniedzēja pasta nodaļā, izslēdzot pārējos pasta operatorus.
- 2) Valsts struktūra, kas ir kvalificēta kā “valsts emanācija”, nevar lūgt valsts tiesai atzīt tai labvēlīgāku tiesisku situāciju salīdzinājumā ar privātpersonu, ja tā izriet no valsts tiesību normas, kas šai tiesai būtu jāatstāj nepiemērota, nesaderības ar kādas direktīvas normām.